

Libris

po

JOSEPH SHERIDAN LE FANU

Carmilla și alte nuvele

Carmilla și alte nuvele

Traducere și note de Cristina Jinga

ISBN 978-606-879-050-0

Corint
EDUCATIONAL

CUPRINS

CEAIUL VERDE	5
Martin Hesselius, doctorul german	7
I. DR. HESSELIUS POVESTEŞTE CUM	
L-A CUNOSCUT PE REVERENDUL JENNINGS	8
II. DOCTORUL O DESCOASE PE LADY MARY	13
III. DR. HESSELIUS GĂSEŞTE CEVA	
ÎN CĂRȚI LATINEȘTI	15
IV. PATRU OCHI AU CITIT PASAJUL	18
V. DR. HESSELIUS ESTE CHEMAT LA RICHMOND	22
VI. CUM S-AU ÎNTÂLNIT DOMNUL JENNINGS	
ȘI COMPANIONUL SĂU	25
VII. CĂLĂTORIA: PRIMA FAZĂ	30
VIII. FAZA A DOUA	33
IX. FAZA A TREIA	38
X. ACASĂ	40
Concluzie.	
CÂTEVA CUVINTE PENTRU CEI CARE SUFERĂ	47
CARMILLA	51
Prolog	53
I. O SPAIMĂ DIN COPILĂRIE	55
II. O MUSAFIRĂ	61
III. SCHIMB DE IMPRESII	69
IV. OBICEIURILE EI — O PLIMBARE	78
V. O ASEMĂNARE UIMITOARE	90
VI. O FOARTE CIUDATĂ AGONIE	95

VII. DECLINUL	99
VIII. CĂUTĂRILE	106
IX. DOCTORUL	110
X. ÎNDOLIATUL	116
XI. POVESTIREA	119
XII. RUGĂMINTEA	125
XIII. TĂIETORUL DE LEMNE	130
XIV. ÎNTÂLNIREA	136
XV. ORDALIA ȘI EXECUȚIA	141
XVI. CONCLUZIE	146
 PARACLISERUL MORT	 151

PICTORUL SCHALKEN	177
-------------------	-----

Ceaiul Verde

MARTIN HESSELIUS, DOCTORUL GERMAN

Cu toate că am studiat conștiincios medicina și chirurgia, nu le-am practicat niciodată nici pe una, nici pe cealaltă. Studiul fiecareia continuă totuși să mă intereseze profund. Nu lenea sau capriciul mi-a determinat desprinderea de chemarea onorabilă în care mi-am făcut debutul. Cauza a fost o foarte banală zgârietură produsă de un bisturiu de disecție. Banalitatea aceasta m-a costat pierderea a două degete, amputate prompt, și încă și mai dureroasa pierdere a stării mele de sănătate, căci de atunci n-am mai fost niciodată bine pe de-a întregul și rareori am petrecut douăsprezece luni la rând în același loc.

În peregrinările mele am făcut cunoștință cu doctorul Martin Hesselius, un hoian ca și mine, un medic ca și mine și, tot ca și mine, un entuziasmat în această profesie. Spre deosebire de mine, însă, peregrinările lui erau voluntare, iar el, dacă nu un om cu stare, după cum se apreciază avereala în Anglia, cel puțin unul cu ceea ce strămoșii noștri numeau „dare de mâna”. Era bătrân când l-am întâlnit eu, cu aproape treizeci și cinci de ani mai în vîrstă decât mine.

În doctorul Martin Hesselius l-am găsit pe dascălul meu. Cunoștințele sale erau immense, în pătrunderea unui caz avea intuiție fără greș. Era exact omul potrivit ca să inspire unui Tânăr entuziasmat, cum eram eu, venerație și încântare. Admirația mea a rezistat probei timpului și a supraviețuit despărțirii din pricina morții. Sunt încredințat că a fost bine întemeiată.

Timp de aproape douăzeci de ani am fost secretarul lui medical. În grija mea era imensa lui colecție de documente – să fie aranjate, indexate șilegate. Tratamentul la care a recurs în unele cazuri este neobișnuit. Însemnările lui sunt făcute din două puncte de vedere diferite. Pe de-o parte, descrie ce a văzut și a auzit ca orice om inteligent oarecare, iar după ce folosește acest stil pentru a relata cum a văzut pacientul fie ieșind pe ușa lui, la lumina zilei, fie trecând prin porțile întunericului spre cavernele morții, se

întoarce asupra relatării și, în termenii meseriei sale, cu toată forța și originalitatea geniului, face o analiză, o diagnosticare și o ilustrare.

Ici și colo, câte un caz mă surprinde ca fiind unul care poate amuză sau îngrozi un cititor obișnuit dintr-un motiv cu totul diferit de acela specific pe care îl poate avea pentru un expert. Cu ușoare modificări, mai cu seamă de limbaj, și, firește, cu schimbarea numelor, copiez aici cazul următor. Naratorul este doctorul Martin Hesselius. Eu l-am găsit printre voluminoasele însemnări pe marginea cazurilor pe care le-a întâlnit în timpul unui circuit prin Anglia, în urmă cu vreo săizeci de ani.

Cazul este relatat într-o serie de scrisori adresate prietenului său, profesorul Van Loo din Leyden. Profesorul nu era medic, ci un chimist și un om care citea istorie, metafizică și medicină și, la vremea lui, scriese o piesă de teatru.

Așadar, povestirea este, chiar dacă, într-o oarecare măsură, mai puțin valoroasă ca însemnatate medicală, în mod de netăgăduit scrisă într-o manieră cu toate șansele de a interesa un cititor neavizat.

Aceste scrisori, dintr-un memorandum atașat, par să-i fi fost returnate doctorului Hesselius la moartea profesorului, în 1819. Unele sunt scrise în engleză, altele în franceză, dar cea mai mare parte, în germană. Eu sunt un traducător fidel, deși sunt conștient că nu și unul elegant, și, cu toate că, din loc în loc, am mai omis unele pasaje și le-am mai scurtagat pe altele, în afară de schimbarea numelor, nu am interpolat nimic.

I

**DR. HESSELIUS POVESTEŞTE CUM L-A CUNOSCUT
PE REVERENDUL JENNINGS**

Reverendul Jennings este înalt și slab. E de vîrstă medie și îmbrăcat cu o spilcuire de modă veche, o corectitudine de „biserica sacerdotală”. Este din firea lui un pic solemn, dar fără a fi scorțos. Trăsăturile sale, fără a fi frumoase, sunt armonioase, iar expresia lor din cale-afară de binevoitoare, dar și timidă.

L-am întâlnit într-o seară, în salonul lui Lady Mary Heyduke. Modestia și bunăvoința chipului său sunt cuceritoare.

Eram o societate restrânsă, iar el s-a alăturat destul de plăcu conversației. Părea să se bucure mai mult să asculte, decât să contribuie la discuții, dar ceea ce spunea era întotdeauna la subiect și bine spus. Este preferatul lui Lady Mary care se pare că îi cere sfatul în multe probleme și care îl consideră cea mai fericită și mai blagoslovită persoană de pe pământ. Adică știe prea puține despre el.

Reverendul Jennings este celibatar și se zice că ar avea șaizeci de mii de livre în cont în bancă. Este un om caritabil. Dorința sa cea mai mare este să fie activ implicat în profesia lui de preot și, cu toate acestea, deși întotdeauna se simte bine în alte părți, ori de câte ori se duce la parohia lui din Warwickshire, pentru a-și exercita datoria chemării sale sacre, sănătatea îi slăbește curând și într-o manieră foarte ciudată. Cel puțin aşa susține Lady Mary.

Fără nicio îndoială că sănătatea domnului Jennings suferă într-adevăr o deteriorare subită și misterioasă, uneori în chiar actul oficiului slujbei în vechea și drăguța lui biserică de la Kenlis. De vină s-ar putea să fie inima, s-ar putea să fie creierul. Dar i s-a întâmplat de trei sau patru ori, sau poate mai des, ca după ce a început o anumită parte din slujbă, să se opreasca brusc și, după un moment de

tăcere, aparent cu totul incapabil să continue, în timp ce murmura pentru el, neauzit de altcineva, o rugăciune, cu mâinile și ochii ridicate spre cer, palid ca un mort și cuprins de o ciudată agitație, un amestec de rușine și de groază, să coboare tremurând din amvon și să intre în sacristie, lăsându-și enoriașii singuri, fără explicații. Acestea s-au întâmplat când nu avea încă un ajutor de preot. Acum, când se duce la Kenlis, întotdeauna are grija să cheme un alt preot care să oficieze împreună cu el și care să-i țină locul, dacă s-ar fi trezit brusc incapabil de a continua.

Când domnul Jennings suferea o criză, pleca din parohia sa și se retrăgea la Londra, unde locuia pe o străduță întunecoasă din Piccadilly, într-o căsuță foarte îngustă – iar acolo se simtea foarte bine, susținea Lady Mary. Eu nu eram de aceeași părere. Există diverse grade ciclice. O să vedem.

Domnul Jennings este un bărbat foarte manierat. Oamenii, totuși, observă ceva neobișnuit, o impresie un pic ambiguă. Un fapt ce cu siguranță contribuie la această impresie și de care lumea nu-și amintește sau nu-l remarcă distinct. Dar eu l-am remarcat aproape imediat. Domnul Jennings are un fel particular de a se uita într-o parte spre covor, de parcă ochii lui ar urmări ceva mișcându-se acolo. Acest lucru, firește, nu se întâmplă permanent, ci doar când și când, însă destul de frecvent cât să-i confere o anumită ciudătenie, cum spuneam, purtărilor sale, iar în privirea asta piezișă de-a lungul covorului e ceva deopotrivă sfios și îngrijorat.

Un medic filozof, cum ați putea să mă numiți pe mine, care elaborează teorii pe baza cazurilor tratate de el însuși, urmărite și scrutate cu mai mult timp la dispoziție și, prin urmare, infinit mai minuțios decât își poate permite un medic curant obișnuit, capătă fără să vrea deprinderea observării, care-l însوșește pretutindeni și pe care o exercită, unii ar spune cu impertinență, asupra oricărui individ pe care-l întâlnește, cu o foarte mică probabilitate că investigația va da roade.

O astfel de probabilitate există și la gentlemanul fragil, timid, binevoitor, dar rezervat, pe care l-am întâlnit prima oară în seara

aceea, la mica sindrofie agreabilă. L-am cercetat, firește, din mai multe puncte de vedere decât precizez aici, dar îmi rezerv cadrul tehnic pentru un document strict științific.

O să remarc doar că, atunci când vorbesc aici despre știința medicală, o fac sperând ca într-o bună zi s-o văd mai larg înțeleasă, într-un sens mult mai cuprinzător decât o garantează abordarea generală a materiei sale. Eu cred că întreaga lume naturală este doar expresia ultimă a lumii spirituale din care și numai în care aceasta are viață. Cred că esența omului este spiritul, că spiritul este o substanță organizată, dar la fel de diferită din punct de vedere material de ceea ce înțelegem noi, în mod obișnuit, prin materie, ca și lumina și electricitatea; că trupul material este, în sensul cel mai literal cu puțință, un înveliș și prin urmare moartea nu este o întrerupere a existenței omului viu, ci numai o descurcerare din corpul natural – un proces care începe în clipa a ceea ce numim moarte și a cărui încheiere este, doar câteva zile mai târziu, reînvierea „în putere”.

Persoana care cântărește consecințele acestei perspective va vedea, probabil, importanța lor practică asupra științei medicale. Însă aici nu este nici pe departe locul potrivit pentru a expune dovezile și a analiza urmările mult prea general nerecunoscute ale acestei stări de fapt.

În conformitate cu obiceiul meu, l-am observat pe ascuns pe domnul Jennings, cu toată precauția – cred că și-a dat seama – și am văzut clar că și el mă observa, precaut, pe mine. Când Lady Mary s-a întâmplat să mi se adreseze pe nume, doctor Hesselius, l-am văzut că se uită la mine cu mai multă atenție și apoi rămâne pe gânduri câteva minute.

După aceasta, în timp ce conversam cu un gentleman în celălalt capăt al camerei, l-am surprins din nou privindu-mă mai direct și cu un interes pe care am crezut că-l înțeleg. Apoi l-am văzut cum prinde o ocazie de a discuta cu Lady Mary și mi-am dat seama, cum

oricine își dă seama întotdeauna, că eu eram subiectul întrebărilor și răspunsurilor dintre ei.

Preotul înalt s-a apropiat, încetul cu încetul, de mine și, peste puțin timp, am început o conversație. Când doi oameni, cărora le place să citească și cunosc cărți și locuri, care au călătorit, vor să stea de vorbă, e foarte ciudat dacă nu găsesc subiecte de discuție. Nu întâmplarea îl adusese lângă mine și îl antrenase în conversație. Știa germană și îmi citise *Eseurile despre Medicina metafizică*, eseuri care sugerau mai mult decât spuneau.

Omul acesta curtenitor, bland, sfios, în mod clar aplecat către gândire și lectură, care, deși se mișca printre noi și ne vorbea, nu era întru totul unul dintre noi, și despre care deja bănuiam că ducea o viață ale cărei acțiuni și îngrijorări erau cu grija ascunse, cu o impenetrabilă rezervă nu numai față de lume, dar și față de cei mai buni prietenii ai săi – cântarea cu prudență în minte ideea de a face un anumit pas în legătură cu mine.

I-am descifrat gândurile, fără ca el să-și dea seama, și am avut grija să nu spun nimic care să-i trădeze vigilenței lui sensibile suspecțiunile mele în privința poziției sale, sau bănuielile mele despre planurile lui în ceea ce mă privea.

O vreme, am vorbit despre subiecte neutre, până când, în sfârșit, el a zis:

— Am fost foarte interesat de unele dintre lucrările dumneavoastră, doctore Hesselius, despre ceea ce numiți medicina metafizică – le-am citit în germană, acum vreo zece sau doisprezece ani – au fost traduse?

— Nu, sunt sigur că nu – aş fi aflat. Mi-ar fi cerut permisiunea, cred.

— Le-am cerut editorilor de aici, în urmă cu vreo câteva luni, să obțină pentru mine un exemplar original, în germană, dar ei mi-au spus că s-a epuizat tirajul.

— Este adevărat, s-a epuizat de câțiva ani; dar mă flatează, ca autor, să descopăr că dumneavoastră n-ați uitat de cărțulia mea, deși,

am adăugat râzând, zece sau doisprezece ani e un timp considerabil să vă fi descurcat fără ea. Însă presupun că v-ați gândit mult la acest subiect sau că s-a întâmplat ceva, recent, care v-a reînviat interesul pentru ea.

La această remarcă, însotită de o privire întrebătoare, o subită stânjeneală l-a tulburat pe domnul Jennings, asemănătoare cu aceea care o face pe o Tânără lady să roșească sau să pară ridicolă. Și-a lăsat ochii în pământ, și-a încrucișat brațele stincherit și, ai fi putut spune, vinovat, pentru o clipă.

L-am ajutat să-și depășească stânjeneala prin cea mai bună metodă, și anume prefăcându-mă că n-o observ, continuând direct:

— Astfel de resuscitări de interes pentru un subiect mi se întâmplă și mie, adesea. O carte mă trimit la alta și, adesea, mă trimit înapoi în timp, după potcoave de cai morți de mai bine de douăzeci de ani. Dar dacă încă mai doriți să dețineți un exemplar, aş fi foarte bucuros să vi-l ofer; încă mai am vreo două sau trei la mine – și dacă-mi îngăduiți să vă dăruiesc unul, mă voi simți foarte onorat.

— Sunteți foarte amabil, a zis el, din nou în largul lui, cât ai clipi. Aproape că disperasem – nici nu știu cum să vă mulțumesc.

— Vă rog, nu-i nevoie să continuați; e un lucru atât de neînsemnat că-mi este și rușine că vi l-am oferit, iar dacă îmi mai mulțumiți mult, o să-l arunc în foc într-o criză de modestie.

Domnul Jennings a râs. M-a întrebat unde anume locuiam în Londra și, după încă puțină conversație despre diverse alte subiecte, și-a luat la revedere și a plecat.

II

DOCTORUL O DESCOASE PE LADY MARY

— Îmi place foarte mult preotul dumneavoastră, Lady Mary, am zis eu, de îndată ce el a plecat. A citit, a călătorit, a meditat și, cum a și suferit, de bună seamă este un companion desăvârșit.